БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 64 (6499)
МАРТЫН 29
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1953 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТЫН ХҮСЭН

Амнисти тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ мүнөөдэр «Правдада» толилогдобо. Энэ хадаа гүрэн түрын шухала, политическэ эгээл ехэ удхашанартай документ мүн. Энэ хадаа советскэ байгуулалтын агууехэ илалтата хүсые, манай социалистическэ гүрэнэй хүсэ шадалай саашадаа бэхижэһые гэршэлнэ.

«Советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулалтын бэхижэһэнэй, хүн зоной ажана һайн байдалай ба культурна хэмжээнэй дээшэлһэнэй, гражданинуудай оюун мэдэрэлэй ургаһанай, общественнэ үүргээ дүүргэлгэдэ тэдэнэрэй үнэн сэхээр хандадаг болоһоной ашаар, —гэжэ Указ соо хэлэгдэнэ,—хуули ёһон ба социалистическэ хуули-гурим бэхижээ, мүн тиигэжэ гэмтэ ябадал орон дотор нилээд үсөөрөө.

Иимэ ушарһаа гүрэндэ ехэ аюултай бэшэ гэмтэ ябадал гаргаһан ба үнэн сэхээр ажаллаха ажабайдалда бусажа, общестывн аша туһатай гэшүүд боложо шадаха байһанаа ажалда үнэн һайн хандалгаараа харуулһан хүнүүдые хаалтын газарнуудта саашадань байлгаһанай хэрэггүй гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тоолоно».

Олон миллион советскэ хүнүүд, общестывн диилэнхи олонхинь социалистическэ гүрэнэй хуулинуудые нангинаар сахина, манай агууехэ Эхэ ороной хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсээ зорюулна, энэнь гражданинуудай оюун мэдэрэлэй ургалтые, общественнэ үүргээ дүүргэлгэдэ тэдэнэрэй үнэн сэхээр хандадагые тон тодорхойгоор харуулна. Советскэ хүнүүд коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хүсэеэ хайрлангүй ажаллана. Тэдэнэр ажалые нэрэ хүндын ба алдар солын хэрэг, шэн зоригой ба баатаршалгын хэрэг гэжэ тоолодог байна. Социалистическэ мүрысөөн—барилгын шалгарһан коммунистическэ энэ метод бүгэдэ арадай бодото хэрэг болоо. Дээдэ техникын база дээрэ социалистическэ үйлэдбэрилгые саашадань дээшэлүүлхэ ба һайжаруулха ябадал хангалгада шэглүүлэгдэһэн ажалшадай творческо үүсхэлэй жэшээнүүд ажабайдалай ба ажалай бүхы участогууд дээрэ олошоржо байна. Парти ба правительство советскэ хүнүүдэй патриотическа габьяануудые үндэрөөр сэгнэнэ, бүхы хэмжээгээр дэмжэнэ. Имагтал дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ 1 миллион 346 мянга гаран хүдэлмэришэд, колхознигууд, эрдэмтэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад, врачууд, багшанар ба бусад хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Советскэ хүнүүдэй материальна ажана һайн байдал саг үргэлжэ ургана, тэдэнэй ажаһуудалай условинууд һайжарна, тэдэнэй культурна хэмжээн дээшэлнэ. Ажалшадай саг үргэлжэ ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха тухай анхарал оролдолго Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын бүхы ажал-ябуулгын дээдэ хуули, гол анхарал оролдолгонь болоно. Манай орондо хүниие хүнэй дарлаха ябадал байхагүй, ажалша хүнүүдтэ ехэ аюул тохёолдуулдаг хүдэлмэригүйдэлгэ байхагүй. Социалистическэ системэ олон миллион арад зоной творчествын һалбаран хүгжэлтые хангана.

Эдэ бүгэдэ хадаа манай орон дотор гэмтэ ябадал гаргалгые нилээд бага болгохо, мүн гүрэнэй үмэнэ, общестывн үмэнэ гэмтэ хэрэг хэһэн гражданинуудай үнэн сэхэ ажалда, обществодо аша туһатай ажал-ябуулгада бусаха арга боломжо хангаһан байна.

Амнисти тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ болбол 5 жэл хүрэтэр (табадахинь оролсоно) болзортойгоор сүүдлэгдэһэн хүнүүдые хаалтын газарнуудһаа сүлөөлхые, сүүдлэгдэжэ, эрхэеэ хаһагдалгагүйгөөр элдэб хэһээлтэнүүдтэ хабаадуулагдаһан хүнүүдые хэһээлтын бусад хэмжээнүүдһээ хүнгэлхые хараална. РСФСР-эй Уголовно Кодексын 193-дахи статьягай хэдэн параграфуудаар ба бусад союзна республикануудай уголовно кодекснуудай зохихо статьянуудаар хараалагдаһан албан тушаалай ба ажахын, мүн сэрэгэй гэмтэ ябадалнуудые гаргаһанай түлөө сүүдлэгдэһэн хүнүүд, хэһээгдэхэ болзорые хамаарангүй, хаалтын газарнуудһаа сүлөөлэгдэхэ байна. Бага наһатай үхибүүдтэй эхэнэрнүүд, түрэхэ болоһон эхэнэрнүүд, 18 наһа хүрэтэрхи наһа гүйсөөгүйшүүл, 55-һаа дээшэ наһатай эрэшүүл ба 50-һаа дээшэ наһатай эхэнэрнүүд, мүн эдэгээгдэшэгүй үлбэр бэетэй хүнүүд, хэһээгдэхэ болзорые хамаарангүй, сүлөөлэгдэхэ байна. 5 жэлһээ дээшэ болзороор сүүдлэгдэгшэдэй хэһээгдэхэ болзорой хахадынь хороогдохо. Урдань сүүдлэгдэһэн ба хэһээлтэ гараһан гү, али тус Указай үндэһөөр болзорһоо урид табигдаһан гражданинуудай судимостиие болюулжа, һунгуулиин эрхэнүүд тэдээндэ үгтэхэ юм.

Контрреволюционно гэмтэ хэрэгүүдэй, социалистическэ зөөри ехээр хулгайлһанай, бандитизмын ба хүниие зорюута алаһанай түлөө 5 жэлһээ дээшэ болзороор сүүдлэгдэһэн хүнүүдтэ амнисти хамаадахагүй.

Зарим албан тушаалай, ажахын, ажаһуудалай ба ехэ аюулгүй бусад гэмтэ ябадалнуудай түлөө уголовно харюусалгые административна ба дисциплинарна хэмжээнүүдээр һэлгэжэ, мүн зарим гэмтэ хэрэгүүдэй түлөө уголовно харюусалгые зөөлэрүүлжэ, советскэ уголовно хуули гаргалгые дахин хаража үзэхэ шухала болоһон тухай Указай пункт тон шухала удхашанартай байна.

Энэ пункт хадаа манай гүрэнэй гол функциин — ажахын-эмхидхэлэй ба культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин функциин саашадаа хүгжөөгдэһэн тухай гэршэлнэ. Энэ хадаа арад олониитые хүмүүжүүлхэ талаар ажал-ябуулгаяа бүхы хэмжээгээр шангадхаха, хүнүүдэй оюун мэдэрэлые капитализмын үлэгдэлнүүдһээ, хуушан общестывн мухар һүзэгһөө ба хоротой заншалнуудһаа сэбэрлэхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр, оролдосотойгоор хүдэлмэрилхэ гэжэ манай партийна, профсоюзна, комсомольско, олониитын бусад организацинуудые уялгална. Хүмүүжүүлхы бүхы хүдэлмэреэр партийна организацинууд общественнэ үүргын үндэр мэдэрэлые арад олониитын дунда саашадань хүгжөөхэ, советскэ патриотизмын үзэлөөр, гүрэнэй интересүүд тухай анхарал оролдолго гаргадаг байхаар ажалшадые хүмүүжүүлхэ, гүрэнэй ба ажалай журамые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, советскэ хуулинуудые хүндэлхэ ёһо гурим хүгжөөхэ зэргэтэй.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые советскэ арад манай хүсэн түгэлдэр социалистическэ гүрэнэй түлөө советскэ общественнэ ба гүрэнэй илагдашагүй байгуулалтын түлөө патриотическа гүн гүнзэгы омогорхолтойгоор хүлеэн абаха байна. Энэ Указ манай агуу-ехэ Эхэ ороной аша туһада улам шэн зоригтойгоор ажаллаха эрмэлзэлгые арад нийтэдэ түрүүлхэ юм.

(«Правдын» мартын 28-най түрүү бэшэг).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Амнисти тухай

Советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулалтын бэхижэһэнэй, хүн зоной ажана һайн байдалай ба культурна хэмжээнэй дээшэлһэнэй, гражданинуудай оюун мэдэрэлэй ургаһанай, общественнэ үүргээ дүүргэлгэдэ тэдэнэрэй үнэн сэхээр хандадаг болоһоной ашаар хуули ёһон ба социалистическэ хуули-гурим бэхижэжэ, мүн тиихэдэ гэмтэ ябадал орон дотор нилээд үсөөрөө. Иимэ ушарһаа гүрэндэ ехэ аюултай бэшэ гэмтэ ябадал гаргаһан ба үнэн сэхээр ажаллаха ажабайдалда бусажа, общестывн аша туһатай гэшүүд боложо шадаха байһанаа ажалда үнэн һайн хандалгаараа харуулһан хүнүүдые хаалтын газарнуудта саашадань байлгаһанай хэрэггүй гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тоолоно.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

1. 5 жэл хүрэтэр (табадахинь оролсоно) болзортойгоор сүүдлэгдэһэн хүнүүдые хаалтын газарнуудһаа сүлөөлхэ, сүүдлэгдэжэ, эрхэеэ хаһагдалгагүйгөөр элдэб хэһээлтэнүүдтэ хабаадуулагдаһан хүнүүдые хэһээлгын бусад хэмжээнүүдһээ хүнгэлхэ.

2. РСФСР-эй Уголовно Кодексын 193-4 п. «А», 193-7, 193-8, 193-10 193-10 «А», 193-14, 193-15, 193-16, 193-17 п. «А» статьянуудаар ба бусад союзна республикануудай мүн зохилдохо статьянуудаар хэһээгдэхэ албан тушаалай ба ажахын гэмтэ ябадалнуудые, мүн тэрэшэлэн сэрэгэй гэмтэ ябадалнуудые гаргаһанай түлөө сүүдлэгдэһэн хүнүүдые хэһээгдэхэ болзорыень хамаарангүй, хаалтын газарнуудһаа сүлөөлхэ.

3. Сүүдлэгдэһэн хүнүүдые, хэһээгдэхэ болзорыень хамаарангүй, хаалтын газарнуудһаа сүлөөлхэ гэбэл: 10 хүрэтэр наһатай үхибүүдтэй эхэнэрнүүдые ба түрэхэ болоһон эхэнэрнүүдые; наһа гүйсөөгүйшүүлые 18 наһа хүрэтэр; 55-һаа дээшэ наһатай эрэшүүлые ба 50-һаа дээшэ наһатай эхэнэрнүүдые, мүн тэрэшэлэн эдэгээгдэшэгүй үлбэр хүнүүдые.

4. 5 жэлһээ дээшэ болзороор сүлөөгөө хаһагдахаар сүүдлэгдэгшэдэй хэһээгдэхэ болзорой хахадыень хорооxo.

5. Тус Указай толилогдохоһоо урда тээ хэгдэһэн гэмтэ ябадалнууд тушаа мүрдэлгэдэ байгаа бүхы хэрэгүүдые ба сүүдээр харагдаагүй хэрэгүүдые болюулха гэбэл:

а) хэрэгүүдэй түлөө 5 жэл хүрэтэр болзортойгоор сүлөө хаһажа хэһээхэ гү, али хаалтын газарнуудта байлгангүй хэһээхэ бусад хэмжээнүүдэй хуули дотор заагдаһан байгаа һаань;

б) тус Указай 2-дохи статья соо тоологдоһон албан тушаалай, ажахын ба сэрэгэй гэмтэ ябадалнуудые гаргаһан байгаа һаань;

в) тус Указай 3-дахи статья соо заагдаһан хүнүүдэй иимэ ябадалнуудые гаргаһан байгаа һаань.

Тус Указай толилогдохоһоо урда тээ хэгдэһэн бусад гэмтэ ябадалнуудай түлөө 5 жэлһээ дээшэ болзороор сүлөө хаһаха гэжэ хуули дотор заагдаһан байгаа һаань, сүүд болбол 5 жэлһээ дээшэ бэшэ болзороор сүлөөгөө хаһагдан хэһээгдэхэ ёһотой гэжэ тоолоо һаа, сүүдлэгдэгшые хэһээлтэһээ сүлөөлхэ, хэрбээ 5 жэлһээ дээшэ болзороор сүлөөгөө хаһагдаха ёһотой гэжэ тоолоо һаа,—хэһээлгын болзорой хахадые хорооxo.

6. Урдань сүүдлэгдэһэн ба хэһээлтэ гараһан гү, али тус Указай үндэһөөр болзорһоо урид табигдаһан гражданинуудай судимостиие ба һунгуулиин эрхэеэ хаһагдаһан ябадалыень болюулха.

7. Контрреволюционно гэмтэ ябадалнуудай, социалистическэ зөөри ехээр хулгайлһанай, бандитизмын ба хүниие зорюута алаһанай түлөө 5 жэлһээ дээшэ болзороор сүүдлэгдэһэн хүнүүдтэ амнисти хабаадахагүй.

8. Зарим албан тушаалай, ажахын, ажаһуудалай ба ехэ аюулгүй бусад гэмтэ ябадалнуудай түлөө уголовно харюусалгые административна ба дисциплинарна хэмжээнүүдээр һэлгэхэ, мүн зарим гэмтэ хэрэгүүдэй түлөө уголовно харюусалгые зөөлэрүүлхэ ябадал хараадаа абажа, СССР-эй ба Союзна республикануудай уголовно хуули гаргалгые дахин хаража үзэхэ шухала гэжэ мэдэрхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хүргэхын тула зохихо дурадхалнуудые һарын болзор соо зохёогоод, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табиха гэжэ СССР-эй юстициин Министерстводэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1953 оной мартын 27.

Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэл тухай

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой бюрогой тогтоол

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын байгуулагдаһанһаа хойшо 30 жэл 1953 оной майн 30-да гүйсэхэнь.

Коммунистическэ партиие, Советскэ правительствые тойрон советскэ арадай улам ниггаар жагсажа, арадуудай сталинска хани барисаанай улам бэхижэжэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүд дотор, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн И. В. Сталинай зохёолнууд дотор табигдаһан коммунистическэ байгуулалтын жабхаланта ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэдэнэй тэмсэлэй шангадажа байһан оршон байдал соо Бурят-Монголой ажалшад өөрынгөө республикын 30 жэлэй ойе тэмдэглэхэнь.

Ленин—Сталинай бүгэдые илагша тугта үнэн сэхэ байхабди гэжэ өөрынгөө агууехэ вождь ба багша Иосиф Виссарионович Сталинай хуурсагай дэргэдэ Коммунистическэ парти, бүхы советскэ арад шахаа тангаригаа үргэһэн байна. Манай ороной арадууд өөрынгөө Коммунистическэ партида хизааргүйгөөр этигэн найдадаг, Советскэ гүрэнэй дотоодыншье, тэрэшэлэн гадаадыншье политикые нэгэн һанаалаар дэмжэдэг юм. Ленин—Сталинай илагдашагүй туг парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй, нүхэр Сталинай үнэн шабинар ба соратнигуудай найдамтай гарта барюулагданхай гэжэ советскэ хүнүүд мэдэнэ. Түрэл Коммунистическэ партиие, Советскэ правительствые тойрон өөһэдынгөө зэргэнүүдые бүри ниггаар жагсаахаар, коммунистическэ байгуулалтын Сталинска программые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө оролдолго хэшээлые зорюулхаар, политическэ һэрэмжэеэ дээшэлүүлхээр, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһон социалистическэ Эхэ оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдолгые ехэ болгохоор эрид шиидэнги байһан тухайгаа Бурят-Монголой ажалшад, бүхы советскэ хүнүүдтэл адляар, агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталинтай хахасажа байхадаа мэдүүлээ һэн.

Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, ленинско-сталинска национальна политикые бодото ажабайдалда хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар, экономико ба культурын бүхы һалбаринуудта түйлагдаһан гайхамшаг амжалтануудтайгаар манай республика өөрынгөө алдарта 30 жэлэй ойдо ерэжэ ябана.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци капиталистнууд ба помещигүүдэй засагые унагаагаад, ажалшан олониитын мүлжэгдэдэг байһан ябадалые, национальна дарлалтые үгы хээд, Россиин бүхы арадуудта, тэдээнэй тоодо бурят-монгол арадташье эрхэ сүлөөтэ байдал олгоо һэн. Тэрэ хадаа урданай Российска империин тон гээгдэнги заха хизаарнуудай нэгэн байһан Бурят-Монголой хуби заяае үндэһөөрнь хубилгаа. Бурят-монгол арад агууехэ ород арадай ахадүүгэй туһаламжын ашаар, Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалтай, өөрынгөө засаг түрэтэй болоо, үни заяанай экономическа ба культурна гээгдэлые үгы хэхэ хизааргүй арга боломжотой болоо. Феодалнуудта, кулагуудта, ноёдто, ламанар ба хаанай чиновнигуудта эсэргүүсэн өөрыгөө сүлөөрүүлхын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн, урдада дарлагданги ба баһагданги байһан арадай үе галабһаа хойшо хүсэжэ ябаа хүсэлэнгынь мүнөө бэелээ.

Республикын оршожо байгаа гушан жэлэй турша соо бурят-монгол арад болбол Российска Федерациин болон Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй нэгэдэмэл бүлэ соо, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын ба нүхэр Сталинай үдэр бүриин анхарал оролдолго ба туһаламжаар, арадай ажахын, культурын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтээ угаа ехэ амжалтануудые түйлаа. Бурят-Монгол хадаа хүгжэнги промышленностьтай, томо механизированнэ хүдөө ажахытай, түрүү социалистическэ республика болонхой. Бурят-монгол арадай удхаараа социалистическэ, формоороо национальна культура һалбаран бадараа.

Октябрьска революциин урда тээ Бурят-Монголой территори дээрэ промышленна предприятинууд оройдоо үгы шахуу байһан юм. Советскэ засагай жэлнүүдтэ орониие индустриализацилгын ленинско-сталинска политика бэелүүлэгдэһэнэй ашаар республика дотор түрүү социалистическэ промышленность байгуулагдаа. Мүнөө үедэ Эсэгэ орон дотороо бүтээгдэһэн эрхим шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн 300 гаран предприятинууд хүдэлнэ. Тэдээнэй тоодо томонууд предприятинууд: Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, мяха-консервын комбинат, шэлэй завод, шулуун нүүрһэнэй шахтанууд, сэмбын фабрика бии. Ойн модоной, загаһанай, горнорудна ба промышленностиин бусад һалбаринууд амжалтатайгаар хүгжэнэ. 1923 онойхитой сасуулбал 1953 он болотэр республикын промышленностиин валовой продукци 119 дахин ехэ болоһон байна.

Республикын хүдөө ажахы гээгдэнги, нүүдэл шахуу, ашаг шэмэ багатай байһанаа коллективизациин ашаар томо, коллективнэ, ашаг шэмэ ехэтэй ажахы болон хубилаа. 38 машинно-тракторна станцинууд, лугомелиоративна станци, 4 совхоз, хүдөө ажахын талаар научно-туршалгын хэдэ хэдэн эмхи зургаанууд байгуулагданхай. Колхозуудта полевой гол хүдэлмэринүүд дүүрэнээр шахуу механизировалэгдээ. Советскэ агробиологическа наукын, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтанууд хүдөө ажахыда улам ехээр нэбтэрүүлэгдэнэ.

Ниитын малажал хэлбэришэгүйгөөр ургана, малай үүлтэр һайжарна, тэрээнэй ашаг шэмэнь дээшэлнэ. 1923 онойхитой сасуулбал 1953 он болотор тарилгын талмай 3 дахинһаа үлүүгээр ехэ болоһон, тэрэ тоодо шэниисэ тарилга 10 дахинһаа үлүүгээр ехэ болоһон байна. Техническэ ба овощебахчева культуранууд колхозуудай полинууд дээрэ амжалтатайгаар ургуулагдана. Жэжэ колхозуудай томодхогдоһон ябадал тэдээниие эмхидхэлэй-ажахын талаар дам саашадань бэхижүүлхын тулада колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта ажал ехэтэй хүдэлмэриие электрификацилхын ба механизацилхын тулада, колхознигуудай ажабайдалай материальна ба культурна хэмжээ хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхын тулада үргэн ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэһэн байна.

Революциин урда тээ бурят-монгол арад бүхы дээрээ эрдэм ном мэдэхэгүй, тиигээд өөрын үзэг бэшэгшьегүй байһан юм. Бурят-Монголой территори дээрэ үсөөхэн тэды һургуули ба больницанууд байһан аад, культурно-гэгээрэлэй нэгэшье эмхи зургаан байгаагүй юм.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ Бурят-Монгол дотор гүн гүнзэгы культурна революци болобо. Республика дотор мүнөө үедэ 681 эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуули, 11 техникумүүд ба бусад тусхай дунда һургуулинууд, 3 институт, Областной партийна һургуули хүдэлнэ, тэдээндэ 105 мянга гаран хүнүүд һуралсана. Эмнэлгын 425 элдэб эмхи зургаанууд, хэдэ хэдэн санатори, ажалшадай амаралтын гэрнүүд байгуулагданхай, тэндэ 3 мянган врачууд ба дунда эрдэмтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажалланад. Республика дотор 3 театр, филармони, 443 клуб, 130 уншалгын байшан, олон тоото библиотекэнүүд, 176 стационарна ба нүүдэл киноустановконууд, 120 радиоузел бии. Хамтадаа 100 мянган экземпляр разова тиражтайгаар республиканска 3, городской, районно ба заводской 30 газетэнүүд гаргагдадаг.

Агууехэ ород арадай түрүү культурын аша туһата нүлөөн доро бурят-монгол арадай литература ба искусство хүгжэнэ. Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури табигшадай зохёолнууд, дэлхэйн ба ородой литературын классигуудай, советскэ уранзохёолшодой эрхим зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдан гаргагдаа.

Республикын оршожо байгаа жэлнүүдтэ национальна интеллигенциин олон тоото кадрнууд—инженернүүд ба техникүүд, агрономууд ба зоотехнигууд, врачууд ба багшанар, наукын, литературын, искусствын ажал-ябуулагшад урган хүмүүжэбэ. Тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд олон, тэдэнэр зүбхэн лэ советскэ засагай үедэ гүрэнэй, ниитын ба культурна ажал-ябуулгада түрүүшынхеэ хабаадуулагдаһан байха юм.

Промышленность, хүдөө ажахы ба культурада Бурят-Монголой ажалшадай түйлаһан угаа ехэ амжалтанууд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ленинско-сталинска национальна политикын илан мандаһанай тодо һонор баримта мүн. Бурят-монгол арад өөһэдынгөө тон хорото дайсад, — буржуазно-националистнуудтай тэмсэл хэжэ эдэ амжалтануудые түйлаһан байна. Буржуазна националистнууд хадаа агууехэ ород арадтай бурят-монгол арадай хани барисаае муудуулжа, тэрээгээрээ ажалшан нийтын үзэн ядажа зэбүүрхэдэг капиталистическэ ёһо гурримые Бурят-Монгол дотор дахин һэргээхые эрмэлзэдэг байгаа.

Бүхы советскэ патриодуудтал адляар, Бурят-Монголой ажалшад болбол өөрынгөө агууехэ Эхэ орондо халуунаар инаглан дурладаг, Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода хизааргүй үнэн сэхэ байдаг. Бурят-монгол арад өөрынгөө эрхэ сүлөөтэ, хүхюун сэнгэлиг ба зол жаргалта ажабайдалаараа СССР-эй арадуудай бодото тэгшэ байдалые, ахадүүгэй барисаае хангаһан советскэ социалистическэ гүрэндэ уялгатай юм. Немецко-фашистска булимтарагшадай манай орондо добтолон ороходонь Бурят-Монголой ажалшад Коммунистическэ партиин ба нүхэр Сталинай уряагаар өөрынгөө Эсэгэ орониие хамгаалхын тула бүхы советскэ арадтай хамта эрэлхэг зоригтойгоор жагсаһан байха юм. Өөрынгөө Эхэ ороной дүлэтэ патриодууд байһан тулада бурят-монгол арадай хүбүүд ба басагад фронт ба тылдэшье байхадаа зэрлиг шунахай дайсаниие илаха хэрэгтэ өөһэдынгөө нэмэриие хүсэ шадал ба ами бэеэ хайрлангүйгөөр оруулһан, Агууехэ Октябрийн дайшалан олоһон түйлалтануудые эрэлхэг зүрхэтэйгөөр, хатуу зоригтойгоор хамгаалһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-ехэ дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэһэнэй һүүлээр республикын хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци, бүхы ажалшад арадай ажахые һэргээн бэдхоохын ба хүгжөөхын хойноһоо шэн зоригтойгоор оролсоһон байгаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн И. В. Сталинай гениальна зохёолоор зоригжоһон республикын ажалшад коммунистическэ байгуулалтын, өөрынгөө Эхэ ороной экономическа болон обороно хүсэ шадалые бэхижүүлгын хэрэгтэ хүсэ шадалаа бүхыдэнь үгэнэ. СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн промышленность ба транспортын предприятинууд дээрэ, колхозуудта, совхозуудта, МТС-үүдтэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

Ажахые ба культурые хүгжөөхэдэ түйлагдаһан амжалтанууд республикын ажалшадта омогорхолой ба баяр баясхалангай һанал бодол хуулита ёһоор түрүүлнэ. Гэбэшье, түйлаһанаараа һанаагаа амаржа бидэнэр шадахагүйбди. Түйлагдаһан дүнгүүд хэршье ехэ байбал, промышленность ба транспортын олохон предприятинуудай, колхозуудай, МТС ба совхозуудай, советскэ ба ажахын организацинуудай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажалда байгаа нилээд ехэ дутуу дунданууды далдалжа шадахагүй юм. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд советскэ арадай үмэнэ шэнэнүүд, бүри орёо бэрхэтэй зорилгонуудые табиһан байна. Тэдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада хүсэ шадалаа улам эршэдхэхэ, социалистическэ ажахы дотор оршожо байгаа резервнүүдые шадамараар ба дүүрэнээр хэрэглэхэ эрилтэ табигдана.

Бурят-монгол арад 30 жэлэй турша соо республикынгаа ябажа гараһан замые омогорхолтойгоор, хүхюун баяртайгаар шэнжэлэн харана, тиихэдээ Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода халуун инаг дуратай, баяр баясхалантай, хэмгүй ехэ үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй обкомой бюрогой **тогтоохонь:**

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын 30 жэлэй ойн һайндэрые 1953 оной майн 30-да үнгэргэхэ.

Табадахи сталинска табанжэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, промышленностиин, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө, арадай ажабайдалай материальна болон культурна хэмжээе дам саашадань дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ ябадал Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэхэ үедэ республикын партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудай, бүхы ажалшадай урда байгаа шухалын шухала зорилго мүн гэжэ КПСС-эй обком тоолоно.

Экономико ба культурые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлажа, республикынгаа 30 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэ гэһэн Бурят-Монголой ажалшадай халуун хүсэл эрмэлзэлгые баримталан КПСС-эй обком ингэжэ уряална:

промышленностиин, транспортын ба хэлхээ холбооной эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэдые, инженернүүд ба техникүүдые—үйлэдбэриин табан һарын программые предприя-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэл тухай

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой бюрогой тогтоол

(Түгэсхэл)

ти бүхэнэй тоо ба шанарай талаар үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангахыень. Энээнэй тулада ажалай бүтээсые дам саашадань дээшэлүүлхын, ажалай стахановска арга методуудые, түрүү технологиие нэбтэрүүлхын, продукциин эрхим һайн шанар туйлахын, тэрээнэй өөрын үнэ сэнгые химдаруулхын, түүхэй эд, материал, түлишэ, электроэнерги алмахын түлөө социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй;

ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые—модо бэлэдхэлдэхи гээгдэлые усадхахыень, сезонно ба жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ ябадал туйлахыень, механизмууд болон машинануудые эрхимээр хэрэглэхын, үйлэдбэриин циклые хороохын түлөө үсэд шангаар тэмсэхыень;

нютагай промышленностиин ба олзоборилгын кооперациин хүдэлмэрилэгшэдые—нютагай түүхэй эдэй ресурснуудые үлэмжэ дүүрэнээр хэрэглэхыень, үргэн хэрэглэлэй эд товар гаргаха ябадал бүхы хэмжээгээр ехэ болгохо, гаргажа байгаа продукциингаа шанарые һайжаруулхыень;

барилгын предприятинуудай ба организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые—промышленна, гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай барилгын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, барилгын материалнуудые бүтээн гаргалгые ехэдхэхын түлөө тэмсэхыень, механизациие, индустриальна арга методуудые хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхыень, материалнуудые алмаха, барилгын шанарые һайжаруулха, өөрынь үные химдаруулха ябадал туйлахыень;

эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудые, МТС болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые—хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, ниитын малай тоо толгойе дам саашадань олошоруулхынгаа хажуугаар тэрэнэй ашаг шэмые нилээд ехэ болгохо, колхозуудай ниитын ажахые дам саашадань бэхижүүлһэнэй ба хүгжөөһэнэй, түрүү техникэ, агрокультура хүдөө ажахыда нэбтэрүүлжэ, совхозууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэриие һайжаруулһанай ашаар газартаряалангай, малажалай валовой болон товарна продукциие ехэ болгохо гэһэн хүдөө ажахыдахи гол зорилгые дүүргэхын түлөө тэмсэхыень; малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангажа, тиин адуу малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар 1953 оной түсэбые бүхы колхозуудай, совхозуудай, фермэнүүдэй ба бригадануудай туйлахыень, тэжээлэй культурануудай тарилгын талмайе үргэдхэжэ, хээрын сабшалангай ургасые али болохоор дээшэлүүлжэ, ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө тэмсэхыень; хабарай тарилгада жэшээтэ һайнаар бэлэдхэжэ, тэрээниие агротехническэ эрхим болзорнуудта үнгэргэхыень, культура бүхэнөөр тарилгын түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхыень; колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар дам саашадань бэхижүүлхэ ябадал туйлахыень, хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэхэ ябадалые эсэстэнь хүрэтэр усадхахыень;

худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдые—эд бараанай эрьесын табан һарын түсэб үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха, эд хэрэглэгшэдые хангаха культураяа бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхыень;

гэгээрэлэй ба элүүрые сахилгын хүдэлмэрилэгшэдые—арадай гэгээрэлэй ба элүүрые сахилгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие улам һайжаруулжа республикын ойн баярые тэмдэглэхыень;

уранзохёолшодые, уранзураашадые, композиторнуудые, искусствын хүдэлмэрилэгшэдые—манай сталинска саг үедэ таарахаар, уранһайханайнгаа талаар эрхим һайн, түгэс удхатай зохёолнуудые байгуулжа, республикын ойн баярые тэмдэглэхыень уряална. Манай интеллигенци болбол үсэд шанга творческо ажалаараа бурят-монгол арадай формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурын бүри түргөөр хүгжэхэ ябадалые хангаха ёһотой.

Бүхы городууд болон һууриин пунктнуудые улам болбосон түхэлтэй болгохын, тэндэ модо ногоо тарижа, тэдээниие гуримтай зохид болгохын түлөө, гэр байрын, коммунальна-ажаһуудалай барилгын түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхыень республикын бүхы ажалшадые КПСС-эй областной комитет уряална.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын материалнуудые, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн нүхэр Сталинай гениальна зохёолые ажалшадта ойлгуулха ябадал үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, политическэ үндэр дээдэ һэрэмжын, дүлэтэ советскэ патриотизмын, арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай үзэлөөр ажалшадые хүмүүжүүлхыень; Бурят-Монголой АССР-эй байгуулагдаһанһаа хойшо 30 жэлэй ойе һайндэрлэхэ болоһонтой дашарамдан ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, республикын ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр уттахын түлөө социалистическэ мүрысөө толгойлхыень; 30 жэлэй турша соо республикын туйлаһан туйлалтанууд тухай лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ ябадал эмхидхэхыень КПСС-эй городской ба районно комитедүүдые, промышленна предприятинуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй, совхозуудай партийна организацинуудые, советскэ, ажахын ба ниитын организацинуудые, научна, һуралсалай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые КПСС-эй областной комитет уялгална. Промышленность ба транспортын хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, МТС ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, албахаагшадай, наукын, литература ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй баярай суглаануудые «Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын 30 жэлэй ой» гэһэн элидхэлнүүдтэйгээр майн 25-һаа 30 болотор үнгэргэхэ; республиканска, городской ба районно газетэнүүдэй редакцинууд, радиоинформациин Комитет республикын солото хүнүүдэй, партизануудай, гражданска болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта хабаадагшадай выступленинүүдые эмхидхэхэ, Советскэ засагай оршожо байгаа жэлнүүдтэ бурят-монгол арадай туйлаһан туйлалтануудые, Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэлэй ябасые, сталинска табадахи табанжэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажалшадай тэмсэлые үргэнөөр харуулха ёһотой. «Бурят-Монгольская правда», «Бурят-Монголой үнэн» газетэнүүдтэ Хүндэлэлэй доска бии болгожо, тэндэ республикын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрүүлэгдэһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлые харуулжа байха.

Бурят-Монголой ажалшад тэдээнэй урда табигдаһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, ажахын ба культурна байгуулалтада шэнэ амжалтануудые туйлажа, республикынгаа ойн баярые тэмдэглэхын тулада партийна организацинуудай хүтэлбэри доро бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэрэлээ, дүй дүршэлөө гаргаха, ажалдаа эршэ зоригоо улам ехэ болгохо гэжэ КПСС-эй областной комитет гүнзэгыгөөр этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Ленинско-сталинска политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байгаа шалгагдамал, дайн байлдаануудта хатуужаһан Коммунистическэ парти Советскэ Союзай арадуудые толгойлон ударидажа байна. Тиимын тулада бидэнэр хүсэтэйбди, тиимэ тулада бидэнэр үглөөдэрэйнгөө байдалда хизааргүй ехэ этигэл найдабаритайбди, тиимэ туладаа бидэнэр коммунизмын илан мандахын түлөө амжалтатайгаар тэмсэхэ байнабди.

КПСС-эй областной комитет болбол Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые, Советскэ правительствые тойрон улам нигтаар жагсахыень бурят-монголой бүхы ажалшадые уряална.

Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн партиин түүхын хураангы курсые шудалха кружок һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Мүнөө тус кружогой һурагшад партиин XIX съездын материалнуудые шудалжа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пропагандист нүхэр Сагалеев кружогой заняти үнгэргэжэ байна. З. Веснинагай фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Занятиява удха һайнтайгаар үнгэргэнэ

Зэдын аймагай Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин дэргэдэ партиин түүхэ шудалха кружок хоёрдохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна.

Энэ кружогой заняти гарагай дүрбэн бүридэ алгадгүй, саг соогоо үнгэргэгдэнэ. Занятиин хойшолуулагдаха, таһалдаха ушар гарадаггүй. Юуб гэхэдэ, пропагандист Цыбен Цыбикович Сагалеев өөрөө журамтай, нарин хүн байһан туладаа занятидаа гээгдэнгүй ерэхэ заншал һурагшадтаа хүмүүжүүлһэн байха юм.

Нүхэр Сагалеев хоёрдохи жэлээ пропагандистаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа марксистско-ленинскэ теориие, парти ба правительствын шухала шиидхэбэринүүдые шудалха хэрэгтэнь коммунистнуудта оролдосотойгоор туһалдаг байна.

Кружогто хамта 16 хүн һурана. Тэдэнэй 10-нь коммунистнууд, бэшэнииинь — партийнабэшэ эдэбхитэд юм.

Энэ жэлдэ кружогой һурагшад партиин түүхэ шудалхын хажуугаар, партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдые, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталинай гениальна зохёолые, съезд дээрэ тэрэнэй хэлэһэн үгые гүнзэгыгөөр шудална.

Пропагандист, мүн һурагшадынь занятидаа һайнаар бэлэдхэжэ ерэдэг тула энэ кружогой заняти һонирхолтойгоор, һурагшадай эдэбхитэй хабаадалсалгатайгаар үнгэрдэг.

Занятида өөрөө ямараар бэлэдхэһэнһээмни һуралсалай шанар дулдыдаха гэжэ пропагандист Сагалеев һайнаар мэдэрдэг. Тиимэһээ энээндэ анхаралаа ехээр табидаг юм.

Жэшээлхэдэ, партиин XIX съезд дээрэ нүхэр Маленковой хэлэһэн элидхэлэй «хүдөө ажахы» гэһэн бүлэгөөр заняти хэхэһээ урид пропагандист Сагалеев тус бүлэгэй текстые анхаралтайгаар шудалан үзэһэн байна. Тиихэдээ, аймагайнгаа, илангаяа колхозойнгоо хүдөө ажахын ургалта тухай материалнуудые бэлэдхэһэн байна. Жэшээлхэдэ, артелиингээ ниитын малажалые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхын ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө эрхимээр тэмсэдэг, түрүү хүнүүдэй — № 6 гүүртые даагша нүхэр Ганжуровай, бусад зарим малшадай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлжэ үзэһэн байха юм. Хөөрэлдөөндэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэхын тулада Советскэ Союзай хүдөө ажахын ургалта тухай фотомонтаж, диаграммануудые бэлэдхэһэн байна.

Тиин, дурсагдаһан темээ занятинь удха һайнтайгаар, артельнэ ажахые хүгжөөхын ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ колхознигуудай үмэнэ байгаа зорилгонуудтай нигта холбоотойгоор үнгэргэгдэһэн байна.

Занятиин һүүлшын хахадта урда тээнь үзэһэн материал тухайгаа хөөрэлдэбэд. Советскэ Союзай промышленностиин шууд түргэнөөр ургажа, хүдөө ажахын эрхим һайн машинануудые олоор бүтээн гаргажа байһан тухай ветфельдшер нүхэр Самбуев хэлээ. — Энээниие бидэ өөһэдөөшье харанабди,—гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлбэ, — жэшээлхэдэ, колхозоймнай полинууд дээрэ манай ороной промышленностьда бүтээгдэһэн тракторнууд, комбайнууд олооро хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй ашаар ажал ехэтэй хүдэлмэри нилээд механизацилагданхай.

Үгэ хэлэһэн бусад һурагшад республикынгаа ажабайдалһаа эли тодо жэшээнүүдые харуулаа. Сталинска табанжэлэй үедэ Улан-Үдэдэ, Бурят-Монголой бусад городуудта промышленна предприятинуудай олоор баригдажа байһан тухай тэдэнэр хэлэһэн байна. Нютагайнгаа ажабайдалтай холбожо, хөөрэлдөөгөө хэһэн дээрэһээ тэдэнэр үзэһэн материалнуудаа һайнаар, бүхөөр ойлгобо.

Пропагандист нүхэр Сагалеев занятидаа һайнаар бэлэдхэжэ, тэрэниие үнгэргөөд лэ хүдэлмэреэ хизаарладаггүй. Тэрэ хадаа занятинуудай хоорондо һурагшадай бэеэ даагаад, гэртээ номоо ямараар үзэжэ байһаниие һонирхон шалгадаг, консультаци үгэжэ тэдэндэ туһалдаг байха юм.

Москвада болоһон шаналал-гашуудалай митинг дээрэ нүхэд Г. М. Маленковой, Л. П. Берии, В. М. Молотовой хэлэһэн үгэнүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй IV сессиин материалнуудые кружогой һурагшад мүн шудалжа байна.

И. Петров.

АГИТАТОРТА ТУҺАЛАМЖА

Парти ба правительствын шухала хэмжээ-ябуулгануудые хүн бүхэндэ ойлгуулха

Манай хизаарлашагүй хүндэтэ эсэгэ ба багшын наһанһаа нүгшэһэнһөө хойшо Советскэ Союзай Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство оронойнгоо ажабайдалые таһалдалгүйгөөр, зүбөөр хүтэлбэрилхэ, парти болон бүхы арадай бата нэгэдэл ба нигтаралые бэхижүүлхэ ябадал хангаха зорилгоор хэдэн шухала хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэһэн ба үнгэргэжэлһье байна. Нүхэр И. В. Сталинай наһанһаа нүгшэһэнтэй дашарамдуулан КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол партиин бүхы гэшүүдтэ, Советскэ Союзай бүхы ажалшадта хандаһан Хандалга абаһан байна. Энэ Хандалга соогоо партиин ЦК, Советскэ правительство ба манай гүрэнэй засагай Верховно орган агууехэ вождь нүхэр И. В. Сталинай наһанһаа нүгшэһэн тухай парти ба Советскэ Союзай бүхы ажалшадта гүнзэгы ехэ шаналал-гашуудалтайгаар мэдээсэхэтэй хамта, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын дотоодын ба гадаадын политикые тодорхойлон харуулһан байна. Энэ политикань советскэ арадай шухала интересүүдтэ бүримүһэн тааралдан зохилдоно.

Манай Коммунистическэ парти болбол коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадые ударидан жолоодогшо, хүтэлбэрилхы агууехэ хүсэн мүн. Партиин зэргэнүүдэй булад хатуу нэгэдэл, бата бэхи эмхидхэл партиин хүсэ шадалай гол условии юм. Манай зорилго юуб гэбэл—партиин нэгэдэлые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахиха, партиин политикые ба шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэй политическэ тэмсэлшэд байхаар коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, бүхы ажалшадтай, хүдэлмэришэдтэй, колхознигуудтай, интеллигенцитэй партиин холбоо барисаае бүри ехээр бэхижүүлхэ хэрэг болоно, ушарынь арадтайгаа таһаршагүй бата холбоотой байбал, манай парти хүсэтэй, илагдашагүй байха гэжэ Хандалга соо хэлэгдэнэ.

Дээдэ зэргын политическэ һэрэмжэтэй, дотоодын ба гадаадын дайсадтай тэмсэлдээ эбсэшэгүй, эрид хатуу байхые, Центральна Комитедые ба Советскэ правительствые тойрон үшөө ехэ нигтаар жагсахые, манай Эхэ орон дотор коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, зохёон байгуулхы эршэ зоригоо хандуулхыень коммунистнуудые ба манай Эхэ ороной бүхы ажалшадые парти ба правительство өөһэдынгөө хандалгаар уряална.

Партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй энэ Хандалгые бүхы коммунистнууд, манай ороной бүхы ажалшад өөһэдынгөө ажалябуулгын дайшалхы программа гэжэ хүлеэн абаа. Хаа хаанагүй — промышленностиин ба транспортын предприятинуудта, колхозуудта, совхозуудта, МТС-үүдтэ, һуралсалай газарнуудта, бүхы эмхи зургаануудта ба организацинуудта—советскэ хүнүүд өөрынгөө парти ба правительствын уряануудые эсэстэнь хүрэтэр дүүргэхэбди гэһэн нангин шахаа тангариг үгэһэн байна.

Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын үнгэргэһэн шухала хэмжээ-ябуулгануудай нэгэниинь хадаа Советскэ правительствын состав тухай, министерствонүүдые шэнэдхэн байгуулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хамтараһан заседани дээрэ абтаһан тогтоол мүн болоно. Советскэ правительствын состав ба министерствонүүдые шэнэдхэн байгуулха тухай Хамтараһан заседаниин тогтоол СССР эй Конституциин ёһоор СССР-эй Верховно Соведэй энэ оной мартын 15-да болоһон Дүрбэдэхи сессиин гаргаһан хуулинууд ба тогтоолнуудаар хуулишалан батадхагдаһан байна. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшээр К. Е. Ворошилов һунгагдаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшээр нүхэр Г. М. Маленков томилогдоо. СССР-эй правительствын—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй составые Верховно Совет баталһан байна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшонороор: нүхэд Л. П. Берия, В. М. Молотов, Н. А. Булганин ба Л. М. Каганович, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор нүхэр А. И. Микоян баталагдаа.

Мүнөө байһан министерствонүүдые томо болгохо талаар, арадай ажахын, культурын, захиргаанай түрэл һалбаринуудые хүтэлбэрилгэ нэгэ министерство дотор нэгэдүүлхэ тушаа хэмжээ-ябуулганууд СССР-эй Верховно Соведэй Дүрбэдэхи сесси дээрэ баталагдаа. Энэ ушар тушаа нүхэр Г. М. Маленков сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ ингэжэ тэмдэглэһэн байна: эдэ хэмжээ-ябуулганууд мүнөө бэшэ, харин үни хада шухала болоод байһан юм. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ гэжэ манай парти ба правительство удаан саг соо, нүхэр Сталинай мэндэ байхада тэрээнтэй хамта бодожо байһан юм. Тиин мүнөө манай орондо хүшэр хүндэ хохидолой тохёолдоод байхада, бидэнэр гүрэнэй ба ажахын ажалябуулгые хүтэлбэрилгэ саашадань һайжаруулха талаар шухала болоһон эмхидхэлэй хэмжээнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадалые мини лэ түргэдхэһэн байнабди.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэ партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр ба «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр Сталинай гениальна зохёолоор манай ороной үмэнэ табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые бүри амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда туһалха байна. Мартын 9-дэ Москвада болоһон шаналал-гашуудалай митинг дээрэ нүхэд Г. М. Маленков, Л. П. Берия ба В. М. Молотов парти ба правительствын зорилгонууд тухай тогтохо зуураа, манай агууехэ олонациональна социалистическэ гүрэниие саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ, манай Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалгые ба аюулгүй байдалгые хангахын тулада Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, социалистическэ промышленностиие ба колхозно байгуулалтые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, культурын баялигые арьбадхаха, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай ба интеллигенциин, бүхы советскэ хүнүүдэй материальна байдалые саашадань һайжаруулха ёһотой байһан тухай хэлэһэн байна.

Советскэ арад Коммунистическэ партиин хүтэлбэри ба политикада бүрин этигэн найдана. Юуб гэхэдэ, тэрээндэ арадай интересүүдһээ ондоо интересүүд байхагүй гэжэ советскэ арад олон жэлэйнгээ дүй дүршэл дээрэһээ һайнаар мэдэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. М. Маленков сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ ингэжэ мэдүүлһэн байна: правительство болбол гадаадын ба дотоодын хэрэгүүдэй талаар өөрынгөө бүхы ажал-ябуулгада партиин зохёоһон политикые нарншаар бэелүүлхэ байна. Дотоодын политикын талаар Советскэ правительство хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай бата бэхи хани барисаае, манай ороной арадуудай хоорондын ахадүүгэй хани барисаае саашадаашье бэхижүүлхэ, социалистическэ гүрэнэйнгөө өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ байна. Арадай аша туһа тухай, тэрэнэй материальна болон культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха тухай, манай социалистическэ Эхэ ороной саашанхи һалбаран бадаралта тухай һуларшагүй анхарал хандуулха уялга гээшэ манай правительствын хуули ёһон мүн.

Гадаадын политикын талаар Советскэ правительство шэнэ дайн зайсуулхын, бүхы оронуудтай эбтэй һуухын тулада эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ, Советскэ Союзай өөрыгөө хамгаалгые ба аюулгүй байдалые хангаха политикые ябуулха байна. Советскэ правительство хоёр талын интересүүдые сахиха үндэһөөр бүхы оронуудтай харилсаа тогтоохо ба тэдэнтэй бодото хэлхеэ холбоо хүгжөөхэ политикые ябуулха байна. Советскэ правительство агууехэ хитад арадтай, арадай демократиин оронуудай бүхы арадуудтай саашадаашье политическэ болон экономическа нигта харилсаатай байха, тэдэнтэй ахадүүгэй хани барисаа ба һанал нэгэдэлтые бэхижүүлхэ байна.

Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын мүнөө үедэ ябуулжа байһан хэмжээ-ябуулганууд ба политика гол түлэб иимэ байна.

Манай зорилго—партийна организацинуудай, агитаторнуудай зорилго юуб гэхэдэ, эдэ хэмжээ-ябуулгануудые, парти ба правительствын политикые город ба деревниин ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха ябадал болоно.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд тухай хүдэлмэришэн ба колхозник бүхэндэ эли тодоор, ойлгосотой хэлэн дээрэ хөөрэжэ үгэхын тулада агитатор бүхэн КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, парти ба арадта хандаһан Хандалгые, СССР-эй Верховно Соведэй IV сессиин баталан абаһан хуулинууд ба тогтоолнуудые, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Г. М. Маленковой, Л. П. Берии, В. М. Молотовой хэлэһэн үгэнүүдые өөрөө һайнаар мэдэхэ зэргэтэй.

Нүхэр агитатор! Өөрынгөө дүлэтэ үгөөр ба жэшээтэ ажалаараа шэн габьяата ажалда, Ленин—Сталинай агууехэ хэрэгэй илан мандахын түлөө тэмсэлдэ хүн бүхэниие элсүүлэ!

Б. БОРИСОВ.

НИИТЫН МАЛДА ТЭЖЭЭЛЭЙ БАТА БЭХИ БАЗА БАЙГУУЛАЯ

олхозуудай луговодуудай, тэ- бэлэдхэлэй, тарянажалай, торна бригадануудай бригадир- ай ба МТС-үүдэй хүдэлмэри- эдэй аймагай зүблөөн һаяхан -Селенгинскдэ болобо. Ниитын жалда тэжэээлэй бата бэхи ба- айгуулха хэмжээнүүд тухай ал энэ зүблөөн дээрэ зүбшэн эгдээ. Аймгүйсэдкомой хүдөө ын таһагые даагша нүхэр ьяков энэ асуудалаар элидхэл

иитын малай тоо толгой сло- улха ба тэрэнэй ашаг шэмые элүүлхэ тухай партиин XIX ын табиһан зорилго тухай хэ- Сэлэнгын аймагта энэ зорил- дүүргэхын түлөө тэмсэл үшөө аар хэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ элэбэ. Аймагай олонхи колхо- а мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй тү- дүүргэгдэнэгүй, малай үхэхэ ал усадхагдаагүй.

Малажалда иимэ гээгдэлтэй анай шалтагаан юуб гэхэдэ, е тэжээлээр хангажа шадаа- бадал болоно,—гэжэ нүхэр ьяков тэмдэглэбэ.—Аймагай йна, советскэ болон хүдөө ажа- органууд хээрын сабшалангай а дээшэлүүлхэ, тэжээлэй се- рот бии болгохо талаар олон хэбэри абадаг ба хэмжээ- ганууды хараалдаг байна. эдэ шиидхэбэринүүд ба хэм- буулганууд саарһан дээрээ г, эдээнние бодото дээрэнь бэе- ын тулада эмхидхэлэй хүдэл- хэдэггүй байнабди.

ой колхозуудай хүтэлбэрилэг- сабшалангай ургаса дээшэ- э шухала хэмжээн болохо аг- ническэ хэмжээ-ябуулга тоо- й байна. 1952 ондо 250 мянган наг шэбхэ сабшалан дээрэ ха ёһотой аад, оройдоо 150 н тэргэ гаргаһан, 1000 гектар ай бороложо бүргааһа сэбэрлэ- , 332 гектар сабшалангые сэ- һэн, 800 гектар намагтай га- атааха аад, 380 гектар газар һан байгаа. Кагановичын, Во- ловай нэрэмжэтэ, «Комму- Калининай, Молотовой (Там- Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Социа- колхозуудта эдэ хүдэлмэри- лангаяа муугаар ябуулагда- айгаа. Энэ шалтагаанһаа бо- дээрэ дурсагдагша колхозууд нгээ малые 13—22 процент тэ- эр хангаһан байха юм. Тиимэ- эл колхозуудта мал олооро , мал үсхэбэрилхэ, тэрэнэй шэмэ дээшэлүүлхэ түсэб дүүр- эгүй.

ээлэй база байгуулха хэрэгтэ ай МТС-үүд хабаададаггүй . Һайн лэ болоо һаа МТС-үүд зуудта үбһэ сабшадаг, тэжээ- ультурануудые таридаг юм. эд сабшалангай газар һайжа- а, тэрэнние үһалха хүдэлмэ- колхозуудта ёһото туһаламжа даггүй. Үһалууриин системын тын управлени урдаа байгаа гонуудые мүн лэ мууса дүүр- Энэ управлени сабшалангые а, намагтай газар хатааха мэришүүдые ямаршье түсэб- э ябуулдаг. Энээнһээ боложо, эгшэ жэлдэ ямаршье гурим- э сабшалан руу үһа табиһа- гэмээр Тамчын сомоной Мо- ой нэрэмжэтэ колхозой саб- намагжаһан байгаа.

энгын аймагай колхозууд тэ- үйлэдбэрилгые эрид эхэдхэжэ, зуудай ниитын мал һүрэгые и ба шэмэтэ тэжээлээр хүсэд ха түгэс арга боломжотой. бликын суута луговодууд нү- Батышев, Санжанов гэгшэдэй алан дээрэһээ баян ургаса аг дүй дүршэл энээнние гэр- . Эдэ хоёр луговодууд энэ өөлдэ хабаадагшадта өөһэдын- дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэ-

Үбһэ ногооной баян ургаса ын тулада сабшалан дээрэ ехэ лмэри хэхэ ёһотой,—гэжэ Анд- Иннокентьевич Батышев хэлэнэ. шай эндэхи эрхэ байдалда саб- нгай ургаса дээшэлүүлхэ шу- хэмжээнүүдэй нэгэн үтэгжүүл- лоно. Тэргэшье наг шэбхэ зү- хэрэглэбэл, ехэ ашаа туһатай аг. Манай колхозой луговодууд эй сагта сабшалангай газар э хэдэн мянган тэргэ наг шэб- өөдэг юм. Хабар болохотой са- суу энэ наг шэбхээ сабшалан дээ- гүүр жэгдэхэнээр тараагаад, модон катогоор 2—3 дахин дээгүүрнь му- харюулдаг байна. Гадна, минераль- на үтэгжүүлгээр, шубуунай аргал ба үнэһөөр сабшаланда тэжээл оруулагдадаг юм. Шэнгэрһэн но- гоотой газарта хабар ногооной үрһэ тариха хэрэгтэй. Сабшалангай ур- гаса дээшэлүүлгэдэ борнойлго ехэ туһатай юм. Сабшалангай хүрьһэ зөөлэрүүлхын тула хабар хоёр гур- ба дахин борнойлго хэхэ хэрэгтэй. Энээнэй һүүлээр 6—7 хоноод, но- гоон жэгдэ һайнаар ургажа эхил- дэг.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдэй нэгэн үһалалга боло- но. Ногооной ургажа байха үедэ сабшалангые 3 дахин үһалхада һайн. Доро газарта хабарай сагта тогто- һон үһые саг сооһь хатааха хэрэг- тэй. Гадна, манай луговодууд саб- шаланда шииг нойто дутамаггүй- гөөр үгэхын тулада үбэлдөө тошон халяажа, мүльһэ суглуулдаг байна. Энэ үбэлдөө бидэнэр 70 мянган ку- бометр мүльһэ суглуулаабди. Жэл бүри агротехническэ эдэ хэмжээ- ябуулгануудые үнгэргэһэнэй ашаар бидэнэр сабшалан дээрэһээ бараг ургаса абанабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ 45 гектар туршалгын участогай га бүриһөө 42,2 центнер, 12 гектар ре- кордно участогай га бүриһөө 123,6 центнер, тиихэдэ, сабшалангай бүхы талмайн га бүриһөө 12,8 центнер үбһэн хуряагдаа. Энэ жэлдэ сабша- лангай ургаса бүри ехээр дээшэ- лүүлхэ уялгатайбди. Артелиингээ малажалда элбэгээр хүрэхэ тэжээ- лэй база байгуулхын тулада бидэ- нэр бүхы хүсэ шадалаа зорюулха- бди.

Мүн республикын суута луговод Радна Дагдаевич Санжановай хэ- лэһэн үгые зүблөөндэ хабаадагшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаба.

—Мүнөөдэр бидэнэрэй хэлсэжэ байгаа асуудал манай республикада ехэ удхашанартай асуудал мүн, — гэжэ нүхэр Санжанов хэлэнэ. — Малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ партиин XIX съезд тон ехэ анхарал хан- дууһан байна. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулангүй малажалые хүг- жөөхэ талаар партиин XIX съездын табиһан зорилгонуудые амжалта- тайгаар дүүргэхын аргагүй. Би өөрынгөө колхоз тухай хэдэн үгэ хэлэхэ һанаатайб. Манай колхозой мал жэл бүри үдэжэ олошоржо байна. Тиимэһээ улам бүри ехэ тэ- жээл хэрэгтэй болоно. Адуу мал олон аад, харин сабшалангай газар бага болоод байна. Ушар иимэһээ сабшалангые зүбөөр хэрэглэхэ шу- хала. Сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ зорилго бидэнэрэй урда мүнөө табигдана. Өөрынгөө участок дээрэһээ хайшан гээд элбэг баян ургаса абадаг тухайгаа хэдэн үгэ хэлэхэмни. Бидэнэр сабшалан дээрээ түхэреэн жэл соо хүдэлмэ- рилдэгбди. Хэдыдэшье тэндэмнай хүдэлмэри ехэ байдаг. Газараа үтэг- жүүлэнгүйгөөр, үһалангүйгөөр һайн ургаса абахын аргагүй. Манай бри- гада 4 звено боложо таһаранхай. Бидэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ 70 мянган кубометр тошон халяаһан, сабша- лан дээрээ 1000 тэргэ наг шэбхэ зөөһэн, хэдэн зуун тэргэ шубуунай аргал ба үнэһэ гаргаһан, 1225 гек- тар сабшалангые хоёр дахин үһал- һан, модо шулуунһаань сэбэрлэһэн байгаабди. Эдэ хүдэлмэринүүдтэ орёо бэрхэ юумэн үгы, имагтал хэ- һэн ажалдаа дуратайгаар хандаха ёһотой. Манай хэһэн ажал дэмы һалаагүй, үнгэрэгшэ жэлдэ 2000 шахуу центнер үбһэ абажа, ниитынгээ малые тэжээлээр хангаһан байнабди. Энээнэй ашаар малай ашаг шэмэ дээшэлээ. Даал- габарита 380 гектар талмайн га бү- риһөө 17 шахуу центнер үбһэ аба- һан байнабди. 110 гектар туршал- гын участогай га бүриһөө 28,2 центнер, рекордно участогай гектар бүхэнһөө 94,7 центнер үбһэн аб- таа. Хэрбээ сабшалангай газарта ямаршье хүдэлмэри хээгүй, агротех- ническэ хэмжээ-ябуулга үнгэргөө- гүй һаа, бидэнэр һайн ургаса аба- жа шадахагүй байгаабди. Нэгэ иимэ жэшээ харуулая. Манай кол- хозтой хүршэ һуудаг Сталинай нэ- рэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Энэ колхоз сабшалангай гектар бүриһөө 6 центнер үбһэ абаһан байна. Шал- тагааниинь юуб гэхэдэ, сабшалан һайжаруулагдадаггүй, орхигдошоһон байна бшуу. Энэ жэлдэ бидэнэр ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди. Манай луговодууд 80000 кубометр мүльһэ хүргөө, сабшалан дээрээ ехэ хэм- жээнэй наг шэбхэ гаргаһан ба шо- тагай бусад үтэгжүүлгэ суглуулһан байна. Дулаан болохотой сасуу сабшалангаа үһалжа эхилхэбди. Би өөрынгөө участогта 60—70 гек- тар газарые үтэгжүүлэн шэбхэ- жүүлхэб. Сабшаланда эгээл һайн үтэгжүүлгэ хадаа хониной шэбхэ юм. Минии участогта дүтэ хониной- товарна хоёр фермэ бии. Эндэһээ шэбхыень абажа сабшалангаа үтэг- жүүлхэб.

Саашань Радна Дагдаевич МТС- үүдэй хүдэлмэри тухай тогтон хэ- лэбэ. Машинно-тракторна станци- нуудай хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэ- жэлтэд, луговодстводо зохихо ан- харал табидаггүй, сабшалангай- мелиоративна хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлдэггүй байна. Үб- һэ хуряалгын үедэ машинануудынь ходо эбдэрээд урагшаа ябадаггүй, энэ хадаа үбһэ хуряалгын болзор удааруулдаг, хуряаһан үбһэнэй шанар муу болгодог байна. МТС- үүд үбһэ сабшалгада дүй дүршэл багатай трактористнуудые эльгээ- дэг заншалтай. Иимэ байдалые бо- люулха хэрэгтэй. Зарим МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд малые адуулжа ондо оруулха методтэ найдадаг зан- даа байһаниинь гэмшэлтэй. Адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулая, тиигэбэл малнай элүүр- шье байха, тэрэнэй ашаг шэмэнь- шье ехэ болохо байна. Гадна, лу- говодууд сабшалангайнгаа газар зүбөөр үһалха техникэ шудалха ёһотой.

Үһалууриин системэнүүдэй аймаг хоорондын управлени хадаа Убукун голые сэбэрлэхэ ба гүнзэгырүүлхэ тухай бодомжолхо ёһотой гэжэ һа- нанаб. Энэ бологшо зүблөөнэй шиидхэбэри бодото хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Би өөрынгөө звеногой луговодуудтай хамта лу- говодуудай мүрысөөндэ орохо зуу- раа энэ жэлдэ гектар бүриһөө 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ абаха уялга абанаб, — гээд нүхэр Сан- жанов дүүргэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоо. Зүблөөндэ хабаадагшад тү- рүү луговодуудай дүй дүршэлые һонирхобо. Эдэ хоёр суута лугово- дуудай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр олон хүнүүд асуудал һураһан бай- на.

Тэжээл бэлэдхэлэй бригадануу- та ёһото анхарал хандуулнагүй гэ- жэ зүблөөндэ хабаадагшад аймa- гай хүдөө ажахын таһагай, МТС- үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые шүүм- жэлһэн байна. Маленковой нэрэм- жэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадын бригадир нүхэр Цыбиков иигэжэ хэлээ:

— Манай колхозой правлени манай бригададашье, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэшье анха- ралаа табидаггүй. Сүхын машинно- тракторна станциин хүтэлбэрилэг- шэд ба мэргэжэлтэд тэжээлэй ба- за байгуулха хэрэгтэ ямаршье ту- һаламжа хүргэдэггүй, колхозой- мнай сабшалан дээрэшье ябадаг- гүй. Тэжээл бэлэдхэлэй бригадада хүнүүдые хүсэдөөр томилхо ба тэ- дэниие ондоо хүдэлмэридэ эльгээ- хээ болихо хэрэгтэй.

Машинно-тракторна станцинууд сабшалангай-мелиоративна хүдэл- мэридэ туһаламжа хүргэдэггүй гэ- жэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадын бри- гадир нүхэр Лепхобоев хэлэбэ. «Үтэгжүүлһэн 30 гектар газартаа баян ургаса ургуулаа һэм, теэд энэ газартамни тракторна сенокосил- каар сабшажа хуряаха зуураа үб- һэ ехээр гээһэн байна»,—гэжэ нүхэр Лепхобоев хэлэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэ- һэн уряатайгаар Сэлэнгын аймагай бүхы колхознигууд, МТС-үүдэй хү- дэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ хандаһан байна. Эдэнэр 1953 ондо бүдүүн ба шэмэ- тэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүр- гэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ уялга абаба.

Ивалгын аймагай «Улаан-Оронгэ» колхоз хабарай тарилгада һайнаар бэлэд- хэжэ байна. Үрһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр хаагаад, тарилгын конди- цида хүргэхын түлөө сэбэрлэжэ дүүргүүтэй байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозницанууд Ц. Дашинимаева, Х. Хандажанова, Н. Бим- баева гэгшэд үрһэ сэбэрлэжэ байна.

В. Залетнаягай фото.

Үндэр ургасын түлөө

(Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тарянажалай № 5 бригадын бригадир нүхэр Михайловай хөөрөөн)

Үнгэрһэн 1952 ондо агротехничес- кэ хэмжээ-ябуулгануудай бүхы комплексые дүүрэнээр хэрэглэһэ- нэй ашаар минии хүтэлбэрилдэг тарянажалай бригада орооһото культурануудай баян ургаса хуряа- гаа һэн. Манай бригадын шэнии- сын бүхы талмай хоёр дахин хаха- лагдаһан, үбэлдөө тэрээн дээрэ са- һа тогтоогдоһон, хабартаа һайра- май үһаар үһалагдаһан байгаа. Тиигээд хороор угаагдаһан, нара һалхинда хатаажа шанаржуулагда- һан үрһөөр эртэ тарилга хэгдэһэн байна. Ехэхэн талмай дээрэ үрһэн хэрээһэлүүлэн таригдаа һэн. Таряа- най һая ургажа байхадань поли- нууд дээгүүр үнэһэ ба шубуунай аргал адхажа тараагаад, 200 гаран гектар талмай хүнгэн борнойгоор борнойлогдоһон байгаа. Зундаа ороoһото культурануудайнгаа бүхы талмайн буртаг үбһые хоёр дахин түүжэ сэбэрлээ һэмди.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые үн- гэргэһэнэй ашаар бригадынгаа 576 гектар талмайн гектар бүриһөө тү- сэбэй ёһоор 12 центнерэй оронда 14 центнер, 201 гектарай га бүриһөө 25 центнер таряа хуряагаабди.

Манай бригадын гэшүүд нёдондо түйлаһан амжалтануудаараа һанаа- гаа амархагүй, харин энэ жэлдэ ороoһото культуранудай бүри ун- дэр ургаса ургуулхын түлөө тэмсэ- хэ гэжэ шиидэһэн байна.

Партиин XIX съездын шиидхэбэ- ринүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, манай бригадын гэшүүд социалис- тическэ ехэхэн уялгануудые абаһан юм. Харин һая агууехэ вождь ба багша Иосиф Виссарионович Сталиниие хүдөөлүүлгэн дээрэ со- ветскэ арадта Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй ба манай правительствын хандаһан Хандалгада харюу болгон уялгаяа дахин хаража үзөөд, бүри дээшэлүү- лэгдэһэн социалистическэ уялгануу- дые абаабди. Бидэнэр энэ жэлдэ нёдондонойнгоо хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэн, 200 гектарһаа доошо бэшэ талмайһаа гектар бүриин 25—30 центнер, тии- хэдэ бригадынгаа таряалангай бү- хы талмайһаа—1153 га газарһаа гектар бүриин 13 центнер ургаса хуряаха гэжэ шиидээбди.

Энэ абаһан уялгаяа дүүргэжэ шадахабди. Үнгэрһэн жэлһээ эхи- лээд газарай хүрьһэн тарилгада бэ- лэдхэгдэжэ, эртын ба намарай пар гүнзэгыгөөр хахалагдаһан, тии- хэдэ парнууд хоёр дахин культива- цилагдаһан байна. Полинууд дээрэ үбэлэй сагта саһа тогтоохо түсэб дүүргэгдээ.

Үндэр ургаса ургуулхын тулада эртээнһээ бэлэдхэжэ, тарилгаяа саг болзортонь һайнаар үнгэргэхэ хэ- рэгтэй байдаг. Манай бригада та- рилгада мүнөө яһала һайнаар бэ- лэдхээ. Үрһэ хүрэнгэ хоёр дахин сэбэрлэгдэжэ, хагаагдаад, амбарта оруулагдаа. Һаяхан манай бригa- дын үрһэнэй таряан шалгагдажа, ургаха шадалайнгаа талаар 94-һөө 97 процент хүрэтэр, ариг сэбэрэйнгээ талаар 98-һаа 99 процент, тиихэдэ 16 процентһээ дээшэ бэшэ шиигтэй гэжэ тодоруулагдаа. Тиигэшэбье, бидэнэр мүнөө үрһэнэйнгөө шана- рые бүри дээшэлүүлхын тулада на- ра һалхиндаа хатаан шанаржуулжа байнабди. Үрһэнэй бүхы таряан та- ригдахынгаа урда тээ хороор угааг- даха юм. Морин плуг, сеялкэнүүд болон тарилгада хэрэглэгдэхэ хү- дөө ажахын бусад машина зэбсэ- гүүд, хомууд тоног, мэшээг гэхэ мэтэнүүд түгэс бэлэдхэгдээ. Хүдэл- мэриин мори унаа хүсэ шадал һайнтай, мүнөө амаржа байна. Ха- барай тарилгын үедэ моридой эди- хэ үбһэ тэжээл бии.

Үндэр ургасынгаа участогууд дээ- рэ мүнөө һайрамай үһа тогтоожо байнабди. Хамта 260 гектар газар- та һайрамай үһан тогтоогдохо юм. Тэрээнһээ гадна, эртын ба намарай парнуудые бүхыдэнь мүнөө борнойл- хобди. Энэ хүдэлмэри мүнөө эхи- лэгдэбэ.

Нёдондо үрһэеэ хэрээһэлүүлэн тариһамнай урда урда жэлнүүдэй- хидэ орходоо гектар газарһаа 5—6 центнер үлүү ехэ ургаса хуряагдаа һэн. Байгша ондо 400 гектарта хэ- рээһэлүүлэн тарилга хэхэбди. Гад- на, мүнөө 100 центнер үнэһэ, 80 цент- нер шубуунай аргал, 100 тонно үжөөгдэһэн шэбхэ суглуулагдаа.

Хабарай тарилгые һайн шанар- тайгаар, агротехническэ эрхим бол- зорто үнгэргэхын тула бригадынгаа бүхы ажалые зүбөөр эмхидхэхэ хэ- рэгтэй. Тиимэһээ би үйлэдбэриин- гөө хүсые зүбөөр хубаарилан таби- хын тулада хабарай тарилгын эхил- хэһээ холо урид зохихо хэмжээ- нүүдые абадагби. Мүнөө минии бригадын гэшүүд хабарай тарилгын үедэ хаана ямар хүдэлмэридэ яба- хаяа бултадаа мэдэнхэй. Бригады- мнай хүдөө ажахын машина, зэр зэмсэгүүд, мори унаа эзэдтэнь даалгагдажа үгтэнхэй. Хабарай та- рилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүү- лэй хэр зэргээр ябуулагдажа бай- һан тухай асуудал бригадымнай суглаанууд дээрэ нэгэнтэбэшэ зүб- шэн хэлсэгдэдэг. Мэнэ һая, мартын 22-то бригадынгаа суглаа үнгэргэ- жэ, хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаһан, тракторна бригадануудай хүдэлмэ- риин түсэбтэй зохилдуулан хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэй түсэб табиһан байнабди.

Энэ жэл манай бригадын поли- нууд дээрэ Тарбагатайн МТС-эй тракторна хоёр бригада хүдэлмэ- рилхэ юм. Хамта 9 трактор, 4 трак- торна сеялкэ, 4 культиватор хүдэл- мэрилхэ байна. Би тракторна бри- гадануудай бригадирнууд нүхэд Ба- чеев, Дорофеев гэгшэдтэй нигта холбоотойгоор ажалладагби. Мүнөө тракторна бригадануудта сеялкэшэ- дээр ба прицепщигүүдээр хүдэлмэ- рилхэ хүнүүдые томилооб. Эдэ үдэрнүүдтэ вагончигуудые заһаб- рилжа байнабди. Энэ жэл трактор- на бригадануудай түрүүшынхеэ часай графигаар хүдэлмэрилхэнь.

Энэ үдэрнүүдтэ дулаан боложо, манай бригадын гэшүүд газарай хүрьһэндэ шииг нойто бариха хү- дэлмэри ябуулжа эхилбэ. Мүнөө 50 гектар газарта шииг нойто баряад, 30 гектар намарай хара таряанда үнэһөөр тэжээл оруулаабди. Га- зарай хүрьһэндэ шииг нойто бари- ха хүдэлмэри богонихон болзор соо дүүргэхээр ажаллажа байнабди.

Манай түрүүшын алхамууд

1953 ондо республикын колхо- ниитын малажалда тэжээ- бата бэхи база байгуулха хэм- нүүд тухай» БМАССР-эй Ми- рнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй мой тогтоол соо хээрын сабша- ай болон бэлшээриин газар- дые үргэдхэхэ тухай тон зүб эглэгдэһэн байна. Юуб гэхэдэ, лангаа үргэдхэхын ба һайжа- хын тула колхоз бүхэн газарай эрэтэй байдаг. Иимэ резервнүүд айшье колхоздо бии. Аса гэжэ рта анхан ёһотой һайн сабша- байгша һэн. Тэндэһээ жэл бү- 5—6 мянган центнер үбһэ ху- а байгаабди. Теэд эндэхи саб- шалан мүнөө оройдоо орхигдошоо шахуу. Тэрээн дээрэ мелиоративна хүдэлмэринүүд үнинэй хэгдэдэггүй, үһалагдадагшьегүй байха юм. Энээ- нэй эсэстэ энэ сабшаланһаа һүүлэй жэлнүүдтэ тон бага ургаса абтадаг болоо. Энэ сабшалангай зарим хубинь бэлшээриин газар болошоһон байна. Гэхэ зуура, кол- хозно ниитын адуу мал жэл бүхэн- дэ үбһэ тэжээлээр дутадаг.

Ниитын малда тэжээлэй бата бэ- хи база байгуулхын тула энэ нэр- лэгдэгшэ участогые шэнэдхэн һай- жаруулха хүдэлмэри хэхэ шуха- ла. Би энээн тухай асуудал колхозникуудай хамтын суглаан дээрэ табяа һэм. Колхозникууд тэ- рээнние халуунаар дэмжээ.

Тиин мүнөө бидэнэр энэ участок дээрэ наг шэбхэ зөөжэ, тэрэнние һайрамай үһаар үһалжа эхилээбди. Сабшалангай-мелиоративна хүдэл- мэринүүдые ёһотой һайнаар үнгэр- гөөд байхадаа Аса гэжэ энэ участок дээрэ хонидой хоёр ехэ отарые бай- гажа болохо юм. Энэ хүдэлмэри- дэ манай фермынхид эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байна.

Ж. Цыренова, Хорины аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

Полевой хүдэлмэриин урда тээ

ПЕТРОПАВЛОВКА. **(Телефоноор абтаба).** Доржи Банзаровай нэрэм- жэтэ колхозой гэшүүд хабарай та- рилгада бэлэдхэлээ дүүргэжэ бай- на. Ороoһото культуранудай үрһэ- нэй таряан сэбэрлэгдээд, тарилгын кондицида хүргэгдөө. Мүнөө овёсой үрһэн сэбэрлэгдэжэ дүүргэгдэхэ ойротонхой. Плугууд, сеялкэнүүд бэ- лэн болгогдонхой.

Мүнөө энэ колхозой гэшүүд поле- вой станууды заһабарилжа дүүр- гүүтэй байна. Түс колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ тракторна бри- гада ойрын үдэрнүүдтэ полидо гара- хань.

Д. Доржиев.

МОДО БЭЛЭДХЭЛ ДЭЭРЭ

Түнхэнэй колхозникуудай амжалта

Модо бэлэдхэлдэ гараһан манай аймагай колхозникууд-сезонникууд республикын предприятинуудай бү- хы эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд- тэ, инженернүүд, техникүүд болон албахаагшадта зорюулан промыш- ленна, транспортна предприятинуу- дай, барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөнэй гаргаһан Хандалгын ха- рюуда дээшэлүүлэгдэһэн социали- стическэ уялгануудые абаба. Мүнөө тэдэнэр майн һайндэрэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, модо бэлэдхэлэй сезонно түсэбые бол- зорһоонь һүрэггүй урид дүүргээд, сезоной дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 8 мянган кубометр модо Эхэ оронд- доо бэлэглэхын түлөө эршэтэйгээр тэмсэжэ байна.

Аймагай түрүү колхозуудай мо- дошод дээшэлүүлэгдэһэн уялгануу- даа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Жэшээнь, Молотовой болон Ка- гановичын нэрэмжэтэ колхозуудай сезонникууд модо бэлэдхэхэ сезон- но түсэбөө дүүргээд, мүнөө түсэб- һөө гадуур бэлэдхэжэ эхилээ. Тии- хэдэ Ленинэй болон Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Улаан-Тооро», «Ги- гант», «Память Ильича» колхозуу- дай модошод түсэбөө дүүргүүтэ байна. Тиигээд түсэбһөө гадуур ехэ хэмжээнэй модо бэлэдхэхын тула- да энэ хүдэлмэреэ саашадань үргэлжэлүүлхэ юм.

Майн һайндэрэй хүндэлэлдэ ста- хановска вахтада жагсаһан модо- шод үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой се- зонникуудай дунда үдэрэйнгөө нор- мые дүүргэдэггүй хүн байхагүй. Унагаагдаһан модоной гэшүүһэ сэ- бэрлэгшэд С. Батлаева, Г. Пе- жемская, Г. Цыренова, Намжил Димпилова, Вера Маншеева болон бусад халаан соогоо 2—3 нормо дүүргэнэ.

Мүн Ленинэй, Калининай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай модошод-сезонникууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Манай орон дотор хурдан темптэйгээр бэе- лүүлэгдэжэ байгаа ехэ ехэ барил- ганууда шухала хэрэгтэй барил- гын модо элбэг ехээр эл[?]ээхэ тэ- һэн патриотическа хүдэлөөн кол- хозникууд-сезонникуудай дунда үр- гэнөөр дэлгэрэнхэй. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, республикынгаа ой модоной про- мышленностиие гээгдэлһээнь гар- гаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди гэжэ модошод мэдүүл- нэ.

И. Федоров, Түнхэнэй аймгүй- сэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Шиидхэбэринүүд олон аад, бодото хэрэгынь хангалтагүй

Партиин областной комитет бо- лон БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет модо бэлэдхэлэй сезонно тү- сэбые дүүргэхэ хэрэгтэнь леспром- хозуудта партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомууд зохихо туһа- ламжа үзүүлхэ, тэдэнние һайнаар хүтэлбэрилхэ ба хүдэлмэ- риинь хододоо шалгажа байха гэжэ нэгэнтэбэшэ зааһан байха юм.

Теэд, энэ заабарые КПСС-эй Заиграйн айком ба аймсоведэй гүй- сэдком дүүргэнэгүй. Эрийскэ лес- промхоздо Заиграйн аймагһаа ерэ- һэн колхозникууд тон эмхигүйгөөр ажаллана. Мартын 20-ной байда- лаар хараад үзэхэдэ, энэ аймаг- һаа 60 хүнэй оронда мини 27, 48 моридой оронда 14 морид эндэ ажаллана.

Энээнһээ боложо мартын 20-ной мэдээгээр Заиграйн аймагай колхо- зууд модо бэлэдхэлэй сезонно тү- сэбые мини 56,6 процент, таллуул- гаар—65,6 процент дүүргээ.

Колхозникуудые модо бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ бүрин хангаха тушаа партиин Заиграйн айком болон аймгүйсэдком нэгэнтэбэшэ тог- тоолнуудые гаргаһан байха юм. Теэд, тэдэ тогтоолнуудые дүүргүү- хын түлөө партиин айкомой секре- тарь нүхэр Черных, аймгүйсэдко- мой түрүүлэгшын орлогшонор нү- хэд Стулев ба Атуев гэгшэд ёһо- той хэмжээ абанагүй. Аймагай хү- тэлбэрилхы организацинуудай зүг- һөө хиналтын һула дээрэһээ «Улаан Эрхирик» колхозой түрүү- лэгшэ нүхэр Башинов, Карл Марк- сын, Дээдэ Илькиин сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Аяндуев ба Ботов гэгшэд модо бэлэдхэлгэдэ тон харюусалгагүйгөөр хандана.

Заиграйн аймагай хүтэлбэрилэг- шэд Эрийскэ леспромхоздо ганса нэгэ ябабашье, ёһотой туһаламжа үзүүлнэгүй. Февраль, март һара- нуудта эндэ аймгүйсэдкомой түрүү- лэгшын орлогшо нүхэр Атуев ябаад, колхозуудһаа хүдэлмэришэ- дые түргөөр ябуулхабди гэжэ лес- промхозой хүтэлбэрилэгшэдые най- дуулһан аад, мүнөө болотор ямар- шье хэмжээ абанагүй.

И. Новиков.

В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай зохёолнууд Болгарида хэблэгдэнэ

СОФИ, мартын 25. (ТАСС). Эрдэмдэ һуралсаха гэһэн ажалшадай эрилтые хангаан, болгарска хэблэл ажал-ябуулгаяа улам үргэдхэнэ. 1952 ондо Болгарска Коммунистическэ партиин издательство В. И. Ленинэй зохёолнуудай 17 том, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ И. В. Сталинай зохёол, Георгий Димитровэй зохёолнуудай 5 том, КПСС-эй XIX съезд дээрэ Г. М. Маленковой хэһэн элидхэл, мүн КПСС-эй XIX съездын бусад материалнуудые хэблэн гаргаа. 1953 ондо В. И. Ленинэй зохёолнуудые хэблэн гаргажа дүүргэхээр түсэблэгдөө.

Учебнигүүдые, научна, олониитын-политическэ ба уранһайханай литература хэблэн гаргадаг «Наука ба искусство» гэжэ издательство 1952 ондо 1951 онойхиһоо хоёр дахин шахуу олон ном хэблэн гаргаа. Хэблэгдэһэн зохёолнуудай нийтэ тираж хоёр дахинһаа үлүүгээр ургаба.

1952 ондо «Народно младеж» издательство 155 янзын номуудые хэблэн гаргаба. Залуушуулай союзай болон комсомолой зорилгонууд тухай Ленинэй ба Сталинай зохёолнууд, мүн советскэ уранзохёолшодой зохёолнууд хэблэгдэә.

Германиин Коммунистическэ партиин уряа

БЕРЛИН, мартын 26. (ТАСС). Германиин Коммунистическэ партиин правлени хадаа немецкэ арадай дура хүсэлдэ зүришэн Аденауэрэй бүлэгэй ратифицировалһэн боннско ба парижска сэрэгэй договорнуудта эсэргүү эрид шангаар тэмсэхые уряалан Баруун Германиин хүн зондо хандаба гэжэ АДН агентство Дюссельдорфһоо мэдээсэбэ.

Митингнүүд, демонстрацинууд, забастовконуудые хэжэ, делегацинуудые эльгээжэ, Баруун Германидахи немецкэ патриодууд эб найрамдал хамгаалхаар, сэрэгэй пактнуудые болюулхаар ба немецкэ эсэгэ оронойнгоо нэгэдэл һэргээхээр эрид шиидэнги байһанаа бундестагай депутадуудта ба бүхы дэлхэйдэ харуулаа.

Боннско ба парижска договорнуудые баталһан дээрэһээ немецкэ арадта сэхэ аюул тохёолдобо.

Эдэ бузар договорнуудые бэелүүлхын тула фашизацилга түргөөр бэелүүлэгдэхэ, хүдэлмэришэнэй организацинуудта ба немецкэ бүхы патриодуудта эсэргүү террор шангадхагдаха байна. Манай арадта, мүн Европодохи эб найрамдалда тохёолдоһон энэ үхэлэй аюулые имагтал арад зайлуулжа шадаха ба зайлуулха ёһотой байна.

Национальна сүлөөрэлгын энэ тэмсэл дотор немецкэ хүдэлмэришэн ангида онсо харюусалга даалгагдана. Өөрынгөө түүхэтэ зорилго бэелүүлхын тула хүдэлмэришэн анги хүсэеэ нэгэдүүлхэ ба хамтадаа тэмсэхэ ёһотой.

Договорнуудта ба Аденауэрэй бузар ёһо журамда эсэргүү тэмсэл эб найрамдалай, нэгэдэлэй ба бэеэ даaһан байдалай түлөө тэмсэлэй туг доро шангадхагдаха ёһотой.

Чехословакиин правительство дотор томилолго хэгдэбэ

ПРАГА, мартын 25. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, премьер-министр Вилем Широкиин дурадхалаар республикын президент Антонин Запотоцкий Пражска областиин национальна комитедэй түрүүлэгшэ байһан Олдржих Беранис ба Брненско областиин национальна комитедэй түрүүлэгшэ байһан Рудольф Барагые премьер-министрын орлогшонороор томилбо.

Гүрэнэй түсэблэлгын управлениин түрүүлэгшэ — министрын орлогшо байһан Йозеф Рейтмайер металлургическа промышленностиин ба руднигуудай министрын тушаалда томилогдобо.

1953 ондо Чехословакиин ба Болгариин хоорондохи культурна хани харилсаанай түсэб

ПРАГА, мартын 26. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, 1953 ондо Чехословацка Республикын ба Болгарска Арадай Республикын хоорондохи культурна хани харилсаан тухай хэлсээ бэелүүлхэ түсэб тушаа хөөрэлдөө Прагада хэгдэжэ дүүрэбэ.

Энэ түсэб культурын, наукын, гэгээрэлэй, искусствын талаар Чехословакиин ба Болгариин хоорондохи хани харилсаа саашадань үргэдхэхые хараална.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн VII сесси

Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 26. (ТАСС). Бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ Холбоото Штадуудай хамаархалга тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ байгаа Политическэ комитедэй мартын 25-най үглөөнэй заседани дээрэ Белорусска ССР-эй, Голландиин, Грециин, Канадын, Турциин, Коста-Рикын, Парагвайн, Югославиин делегадууд ба гоминдановска агент үгэ хэлэбэ.

Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү хоролон һүйдхэлгын ба шпионско-диверсионно ажал-ябуулгада 100 миллион доллар һомолхые хараалжа, «аюулгүй байдал харилсан хангаха» тухай хуулида конгрессмен Керстенэй оруулһан заһабарие США-гэй конгрессэй баталан абаһан ябадал ООН-эй Уставай ба уласхоорондын эрхын принципүүдые будүүлигээр эбдэнэ. Белорусска ССР-эй делегациин толгойлогшо К. Киселев комитедэй анхаралые энээндэ хандуулаа.

Американска хэблэл шпионууд ба диверсантнуудые арадай демократиин оронуудта США-гэй правительствын эльгээдэг тухай элеэр бэшэнэ. 1951 оной декабриин 17-до сэрэгэй шэнжэлэгшэ полковник Леонард Нэсон Нью-Аркда хэблэгдэдэг «Стар Леджер» газетэдэ иигэжэ бэшэбэ: «США түмэр хүшэгын саана тагнуул ба хоролон һүйдхэхэ ажал-ябуулга хэнэ гэжэ би һайн мэдэхэб. Манай хоролон һүйдхэхэ ажал-ябуулгын хэмжээн угаа ехэ юм. Маниие олон ушарта баридаг ябадал энээгээр тайлбарилагдана».

Белорусска ССР-эй делегаци Чехословацка республикын делегациин оруулһан резолюциин проектые бүрин дэмжэнэ, энэ резолюциин түлөө голосовалха байна гэжэ Киселев түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Грециин, Канадын, Турциин, Коста-Рикын, титовскэ Югославиин делегадууд ба гоминдановска агент Чехословакиин делегациин оруулһан резолюциин проектые буруушаажа голосовалхабди гэжэ мэдүүлээ. СССР-эй ба арадай демократиин оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ Холбоото Штадуудай хамаархалгын политикые элирүүлэн СССР-эй, Чехословакиин, Польшын ба Белорусска ССР-эй делегацинуудай харуулһан баримтануудые зүбшэн хэлсэхэ ябадалһаа тэдэнэр бүгэдөөрөө зайсаба.

Энээгээр комитедэй үглөөнэй заседани дүүрэә.

А. Я. Вышинский Нью-Йорк ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 27. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо, ООН-дохи СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэгшэ А. Я. Вышинский үсэгэлдэр «Куин Мэрир» пароходоор Нью-Йорк ерээ.

Залуушуулай эрхэ хамгаалха Уласхоорондын конференци дээрэ

ВЕНА, мартын 26. (ТАСС). Үсэгэлдэр конференциин үдэшын заседаниин эсэстэ мандатна комиссиин элидхэл соносогдоо. Элидхэл соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, 71 ороной 452 делегат ба ажаглагшад тус конференци дээрэ байлсана. Тэрээнһээ гадна, ВФП-гэй, демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин, эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа федерациин, студентнүүдэй Уласхоорондын союзай ба бусад организацинуудай делегацинууд байлсана.

Колумбиин, Пакистанай, Бразилиин ба капиталистическэ, колониальна зарим бусад оронуудай зонхилхы нюурнууд делегацинуудай Вена ошохыень зүбшөөрөөгүй. Конференцидэ ошохын тула хилын саана гараха паспортнуудые үгэхээ арсаһан ушарһаа, олон арбаад делегадууд Италиһаа, Япониһоо ба бусад оронуудһаа ерэжэ шадаагүй.

Дэлхэйн залуушуул манай конференци тээшэ этигэл найдабаритайгаар харана, жаргалта ажабайдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай ба эб найрамдалай замые дэлхэйн залуу үетэндэ заадаһан нарин зүб, тодорхой шиидхэбэринүүдые абаха гэжэ тэрээнһээ эрнэ.

Мүнөө үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө. Таиландын ажалша олониитын үгытэй, ядуу, эрхэгүй байдал тухай, тэдэниие зэрлигээр дарладаг тухай Агхон Потисомбун хэлэбэ. Хүбүүд, басагад сахарна заводууд дээрээ сүүдхэ соо 18—20 час хүдэлмэрилнэ.

Сэрэгэй бэлэдхэлдэ эсэргүү, эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даaһан байдалай түлөө Таиландын арадай тэмсэл тухай Потисомбун түгэсхэлдөө тогтон хэлэбэ.

Испанска залуушуулай түлөөлэгшэ Роберто Каррилья трибуна дээрэ гараба. Манай залуушуул энэ конференцидэ ехээр найдана. Конференциин шиидхэбэринүүд алуурша Франкын шуһата ёһо журамда эсэргүү тэмсэлые улам ехээр дэлгэрүүлхэ арга олгохо байха гэжэ залуушуул найдана.

Франкын бүлэгэй дарлалта доро манай арадай үзэдэг гасалан зоболон хэмжээлэшэгүй ехэ байна. Орон дотор сэрэгэй базанууд ба аэродромууд баригдана. Франкистска Испаниин бюджедэй табанай дүрбэн хубиинь дайнай бэлэдхэлдэ ба арадые дараха аппарадта зорюулагдана. 500 мянган хүн армида татагдаа. Испаниин олохон офицернүүд США-да һуралсана. Үдэр соо 10—12 час хүдэлмэрилхэдөө, залуушуул хилээмэ худалдан абажа хүрэхэгүй бага салин хүлһэ абана.

Барселонһоо армида татагдаһан хүбүүдэй 70 процентнь уушхын ханяадатай байгаа. Һүүлэй үедэ 10 мянган һургуули хаагдаба, һурагшадай тоо 50 процентээр хороогдобо.

Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэ залуушуулые улам шангаар мүрдэнэ. Энэ конференциин нээгдэхэһээ 5 үдэр урид, сэрэгэй трибунал залуушуулай эрхэ хамгаалан тэмсэһэн залуу 42 патриодуудые сүүдлэбэ.

Колониальна дарлалтада эсэргүү, американска сэрэгэй базануудые барилгада эсэргүү Мароккын залуушуулай тэмсэлэй шангадаһан тухай делегат Омар Дрисси хэлэбэ.

Бирмын делегат Маунг Мин Латт гэгшын хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа.

Гадаадын колонизаторнууд, терророй, үлэсхэлэнгэй, үгырэн хооһоролтын, эрхэгүй байдалай, сэрэгэй бэлэдхэлтэй ёһо журам тогтоохоһоо гадна, манай национальна культурые үгы хэхэ һанаатай байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Бирмэдэ һургуулиин наһанай 2,5 миллион үхибүүдһээ оройдоо 600 мянган үхибүүд һуралсана.

Арадай-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадагша Тунисай 17 патриодуудые саазалан алахаар гаргагдаһан приговортэ эсэргүү протестын телеграммые Франциин президентдэ эльгээхэ гэжэ Тунисай делегат Бен Ямед дурадхаба. Конференциин делегадууд тус телеграммын текстые нэгэн һаналаар баталба.

Гол элидхэл ба нэмэлтэ элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэ мүнөө үдэшын заседани дээрэ үргэлжэлөө.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин (ВФП) түлөөлэгшэ Эмиль Отто конференцидэ хабаадагшадые амаршалба. Отто хадаа залуушуулай ба профсоюзна организацинуудай хоорондохи хани харилсаа бэхижүүлхые уряалба.

Французска Экваториальна Африкын залуушуулай түлөөлэгшэ Сади Би Камара Франциин энэ колониин хүбүүд, басагадай ажаһуудаг хүндэ условинууд тухай хэлэбэ.

Индиин залуу таряашадай делегат Бинар Хабиб Индиин деревнидэ үлэсхэлэн боложо байна гэжэ мэдүүлбэ.

Исландиин, Швециин, Канадын, Иранай, Лаосой, Триестын, Бельгиин, Израилиин, Даниин, Франциин, Цейлоной ба бусад оронуудай залуушуулай түлөөлэгшэд мүнөөдэр тэрэшэлэн үгэ хэлээ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, мартын 27. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай соединенинүүд дайсанда эсэргүү хамгаалгын байлдаануудые Санихобон райондо хэжэ байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буулгашад дайсанай гурбан самолёт унагаагаа.

Творческо коллектив

Парти ба правительство бол-бол формооро национальна, удхаараа социалистическэ искусствын хүгжэлтэдэ ехэхэн анхарал хандуулна. Һаяхан Бурят-Монголой КПСС-эй обкомой бюро манай республикын уранзураашадай Союзай творческо хүдэлмэридэ байгаа дутуу дунданууды элирүүлһэн, тиихэтээ хамта уранзураашад саашадаа профессиональна мэргэжэлээ үдэр бүхэндэ дээшэлүүлхэ, идейнэ гүнзэгы удхатай зохёолнуудые байгуулха ёһотой гэжэ зааһан байна.

Уранзураашадай Союзай коллектив КПСС-эй обкомой бюрогой шиидхэбэриин ёһоор өөрынгөө хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха зорилгоор шэнэ түсэб табяад, тэрээнээ бэелүүлжэ захалаа. БМАССР-эй арадай уранзурааша Г. Е. Павлов «Манай республикын түрүү хүнүүд» гэһэн темэ дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа Бурят-Монголой 30 жэлэй ойн һайндэр болотор суута машинист, Сталинска шангай лауреат нүхэр Асеевэй ба нэгэ түрүү һаалишанай портредүүдые зураха юм. Мүнөө нүхэр Павлов БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша А. И. Тиминтэй хамта «Бурят-Монголой искусствонуудай декадада хабаадагшад Кремльдэ» гэһэн темээр эскиз зохёожо байна.

ПВЗ-гэй кузнечнэ цехын нүхэр Молчунай стахановска бригада гэһэн темэ дээрэ уранзурааша В. Я. Гончар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй түрүү дүй дүршэлые өөрынгөө зохёол соо зүбөөр харуулхын түлөө энэ нүхэр кузнечнэ цехтэ хододоо ошожо, тус бригадын ажалай технологическа процессые шудалдаг юм.

Уранзураашадай профессиональна мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха зорилгоор уранзураашадай Союз понедельник бүхэндэ студийна заняти үнгэргэнэ. Энэ занятиие БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша А. А. Окладников хүтэлбэрилдэг. Мүн недели бүхэндэ «творческо четверг» эмхидхэгдэнэ. Эндэ уранзураашад сугларжа, зохёогдожо байгаа картинын эскизые хамтааран шүүмжэлдэг юм. Энэ хадаа зохёолоо идейнэ үндэр удхатайгаар найруулха хэрэгтэнь уранзураашадта ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Мүн уранзураашад өөһэдынгөө идейно-теоретическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэнэ. Тэндэ пятница бүхэндэ политкружогууд хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Т. А. Рудь гэгшын хүтэлбэрилдэг кружок партиин XIX съездын материалнуудые шудалжа дүүргээд, мүнөө нүхэр Сталинай «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн зохёолые шудалжа захалаа.

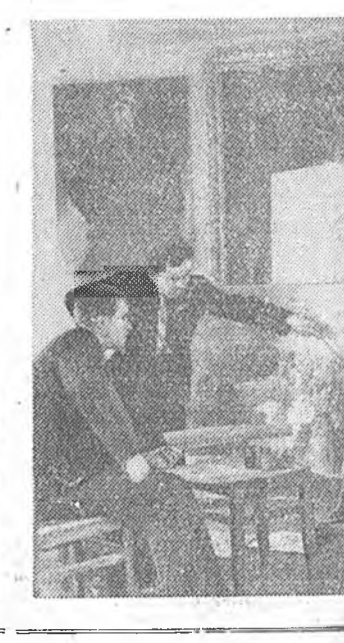

Һүүлэй үедэ энэ творческо коллектив ородой агуу уранзураашад Репиной, Суриковай, Федотовой ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай лекцинүүдые шагнаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Творческо четверг дээрэ залуу уранзурааша В. Гончарой эскизые зүбшэн хэлсэжэ байна. 2. Уранзурааша К. Сергеев политзанятиингаа удаадахи темэдэ литература шэлэн абажа байна. 3. Уранзураашадай студийна заняти. 4. БМАССР-эй арадай уранзурааша Г. Е. Павлов ба БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша А. И. Тимин гэгшэд эскиз зохёожо байна.

С. Доржиевай фото.

Шатараар эхэнэрнүүдэй VI-дахи чемпионат

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүнөө боложо байгаа эхэнэрнүүдэй VI-дахи чемпионадай түрүүшын хахад дүүрэбэ.

Гаргагдаһан дүнгүүдэй ёһоор шатараар республикын чемпион Бадмацыренова ба паровозо-вагонно заводой түлөөлэгшэ Николаева түгэгшэд нэгэшье парти алдангүй түрүү зэргэдэ ябана. Эдэ хоёр лидернүүдэй уулзалга 13-дахи турта болохо.

Долоодохи уулзалгада Цыдыпова Седушые, Цыбиктарова Мироновае шүүгээ.

Харитонова Столяроватай наадаха зуураа, эрид шанга добтолжо захалаа. Энэ добтолгодонь Столярова шадабаритай бэрхээр харюу үгэжэ, хүбүүн морин хоёроор үлүү болоод, удаань шүүгээ.

Наймадахи уулзалгада Гармаева Цыдыповатай эдэбхитэйгээр наадажа, Цыдыповае шүүгдэхэ баатай болгобо. Лобсанова Соболевае, Цыбиктарова Воронцовае, Ирдынеева Харитоновае шүүгээ.

Наймадахи турай дүнгүүдэй ёһоор Бадмацыренова 8-һаа 8 очко, Николаева 7-һоо 7, Гармаева 6-һаа 5, Ирдынеева 8-һаа 5 очко абаад байна.

А. Игумнов.

Манай республика—булганай рассадник

Хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музейн байгаалиин таһаг соо угаа үнэтэй экспонат — Баргажанай булган бии юм. Энэ ан хадаа дэлхэй дээрэ эгээн үнэтэ үһэтэй ангуудай нэгэниинь юм.

Булганай үһэниинь тон үдхэн, ялагар һорьмойтой, һайхан хара хальди үнгэтэй, ехэ гоё юм.

Булган гүн тайга соо, хүнэй ябадаггүй, хушатай хада хабсагай газарта байрладаг. Булганууд ехэнхидээ ганса гансааран ажамидардаг байхаһаа гадна, нэгэ газарта байрладаггүй, заримдаа голдо дүтэ ерэдэг байна. Ангуушад октябрь һара соо нам газарһаа, хасууритай, хушатай ой тайгаһаа тэдэниие баридаг. Эдихэ юумэнэй элбэг руу тэдэнэй буужа ерэдэг байһые энэ ушар гэршэлнэ. Октябриин һүүлээр, ноябриин түрүүшын хахад соо булганууд ой тайгата хадануудай орой руу ошодог байха юм.

Булган дүтэ дайралдаһан лэ амитадые — хулгана, харха, хэрмэ, ба элдэб шубуу (хүдүү, торхируу, һойр), ургамалай зүйлһөө алирһа жэмэс эдидэг байна.

Революциин урда тээ ехэ дагдажа үсөөн болоһон эдэ ангые Бурят-Монголдо олон хын тулада Баргажанай ба канай аймагуудай территори булганай гүрэнэй заповедник туулагдаһан юм.

Мүнөө үедэ булганай би ка онсо байдалые шэнжэл тусгаар үнэтэ Баргажанай нуудые манай республикын аймагуудта ба Советскэ областьнуудта нүүлгэн үсхэ талаар ехэ хүдэлмэри үнгэр Эдэ хэмжээ-ябуулганууд то аша үрэ үгөө. Жэшээлхэдэ, ликын агнууриин бүхы шах ганнуудта мүнөө булгад бай болонхой.

Ингэжэ манай республика Советскэ Союзай областьн булгануудаар хангажа байһ садник болоһон байна.

З. Буха

Редактор Б. Ц. ЦЫЖ

Мүнөөдэр кино театрнуудта

Кинотеатр «ПРОГРЕСС» —«Неразлучные друзья» (в 10, 12, и 14 ч.), «Остров страданий» (в 16, 18, 20 и 22 ч.).

Кинотеатр «ЭРДЭМ» — «Жила была девочка» (в 9 ч. 30 м., 11 и 1), «Мятежный корабль» (в 11, 18), «Таинственный беглец» (в 1 23 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства —10-17, пропаганды и переводов— культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем —11-65. Для междугородных переговоров—16.

Н—0050 Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж